

Джерело: [Трибуна](#)

Нещодавно в Полтаві письменник і журналіст Євген Положій презентував новий твір «5 секунд, 5 днів». У стінах обласної бібліотеки імені Котляревського журналісти «Трибуни» під час відкритого інтерв'ю дізналися в автора про центральні символи роману, а також як писати про війну і чи треба це сучасному читачеві.

5 секунд, 5 днів, 5 років і вічність

Ця книга є продовженням книги «Іловайськ». Сюди увійшла приблизно половина інформації, яку я зібрав минулого разу. Ці історії мали більший обсяг і не були закінченими, як мені тоді здалося, і в формат «Іловайська» вони якось не поміщалися. Я вирішив, що трохи почекаю, щоб написати окрему книжку. Так і сталося. Я об'їздив дуже багато міст України, мав багато зустрічей. Улітку нарешті мені вдалося розговорити прототипа головного героя книги Бойченкова – Віталія Бунчикова.

Це людина з Кривого Рогу, боєць батальйону «Кривбас». Він досить детально розповів, що з ним сталося. Його історія й лягла в основу головної сюжетної лінії, яку можна означити як «5 секунд».

«5 днів» – стільки потрібно групі бійців, у яку він потрапляє і яка йде далі без нього за його проханням, тому що є інші важко поранені бійці. Його залишають там самого, він не може йти, навіть піднятися. Ця група бійців намагається вийти з оточення. І там Володя «Мудрий», боєць тоді батальйону «Херсон», зараз «Дніпро-1», веде групу і є центральним персонажем цієї частини. А Бойченков залишається, і, зрештою, через добу приходиться до тями та вирішує, що він занадто молодий, щоб померти (йому за сорок). Він починає повзти, повзти, повзти.

«5 років» – наступна глава. Це термін, на який у нас обирають народних депутатів і президентів. У цій книжці є також антигерой – народний депутат, який теж був на Майдані, потім пішов добровольцем, навіть був заступником комбата. Але він обрав шлях політика і почав у своєму містечку займатися рекетом. Його колишні АТОшники катують людей, вишибають двері, віджимають землю у фермерів, на БТРах розїжджають. Бойченков повертається після півроку шпиталів, восьми операцій, з інвалідністю і бачить, що його побратим, можна сказати, перейшов на бік зла. Він іде до нього, щоб влаштуватися на роботу, бо не вірить у те, що йому говорять, що Юрко може так змінитися. Він його запитує: «Ну ми ж от з тобою за що стояли, воювали? Щоб люди жили краще, за це, правда?». А той відповідає: «Ну так, я й став жити краще. І моя родина стала жити краще. Дивись, у мене тепер будинок, скільки в мене машин. Ось хлопці, які воювали... багато хто поранений. Хто про них попіклується? Ніхто. А тепер теж живуть краще. Давай до нас. А зробити так, щоб усі краще жили – це нереально. Ми боролися, щоб жити краще. Я свого досяг. А ти?»

Герої стають на роздоріжжі, і я досліджую тему – жагу до справедливості. Де та пружина, яка спонукає людей битися, іти на майдани, сперечатися в школі, на роботі, профспілках – у будь-якій життєвій ситуації. Можна ж просто сидіти вдома й нічого не робити. Від армії завжди можна відкосити, відкупитися. Але вони ідуть. Чому? Хто ці люди? Чим вони відрізняються від інших, які ходять вулицями, сидять у кабінетах і продовжують грабувати нашу країну? Ми ж виростили в одних умовах. Їх же не в інкубаторі виростили. А інші – не такі.

Далі він робить крок, який мусить зробити. Про це вже читайте в книзі.

Остання категорія – Вічність. Це книга про час, наш час. Вічність дістається Владу Ковальову, лікарю батальйону «Херсон». Коли він іде на війну, в останні хвилини його старша сестра, яка була йому за батька, запитує: «Влад, ну навіщо тобі це все? У тебе двоє маленьких дітей. Тебе вб'ють, і хто буде піклуватися про них, хто? Ніхто до них не прийде, вони будуть жити бідними й нещасними». А він каже: «Ні про що не хвилюйся, придуть люди й допоможуть». Він гине. І ця історія про солідарність. Наскільки змінилися люди за останні часи, наскільки вони тепер можуть допомагати один одному.

Тут 16 новел. Ця книга читається приблизно три тижні. Одна новела на день. Деякі люди читають довше. І ці новели вражають, тому що там дуже сильні сюжети. Мені хотілося передати весь цей біль.

Якщо хтось із письменників не хоче усвідомити, осмислити; комусь потрібно п'ять, десять або двадцять років для того, щоб написати про цю війну, то хай вони чекають і напишуть, можливо, класні епічні книжки. Але забороняти й казати, що зараз рано писати... скільки бійців уже написали щирі, дуже болючі книжки. Хіба це не потрібно?!

Писати про війну: як треба і як не треба

Кожен письменник сам обирає жанр, а також принципи, якими керуватиметься. Є дуже гарна книжка про війну, точніше про полон. Її написав Валерій Макеев, журналіст, адвокат і волонтер із Черкас. Цю книгу мало хто знає, але вона неймовірно щира й правдива. Тому що написана потом і кров'ю. Написана людиною, яка 100 днів була в полоні. Причому він поїхав визволяти з полону людей, за домовленістю, але його самого забрали. Я прочитав і кажу: «Валера, ти певно що стільки ще не написав». Він відповів, що дуже багато опустив деталей, щоб не нашкодити; що ця книжка буде вдвічі більшою, коли закінчиться війна, років через десять. Тож, будь-який автор за власним бажанням опускає деякі моменти та триматиметься внутрішньої цензури, у гарному сенсі цього слова. Тому що немає вищої цінності, ніж життя, і будь-яка книжка не варта здоров'я і життя людини.

Немає окремих рецептів, як писати про війну. Я вибрав свій шлях – це журналістика і письменництво. Тобто ретельно збираю матеріали, намагаюся все перевіряти – все, що можливо, – і потім вибудовую сюжети. Наприклад, сімейна справа Семенових. До мене в

Євген Положій і його 16 новел про любов, а не війну

Написав Єгорова Анна

Четвер, 29 вересня 2016, 00:00

редакцію прийшла мама й спитала, чи можу я чимось допомогти з визволенням полонених. Виявилось, що хлопець – артрозвідник, а його з полону не випустять, бо це гірше, ніж снайпер. Вони по траєкторії снаряду за долі секунди вираховують, звідки стріляли, і одразу контрбатареї вогонь відкривається. Це спеціалісти вищого ґатунку. Потім виявилось, що дід полоненого – Герой Радянського Союзу, який не отримав нагороду посмертно, то й вирішили її віддати родичам. Приходять – а той живий, так буває! Копії цих документів передали полковнику Рубану, який мав зв'язок із полоненими.

Потім було щось незрозуміле. Юра (полонений) зникає з поля зору на місяць. Уявіть собі реакцію батьків. А від Юри вимагають одного: ти отримаєш гроші, квартиру, звання майора, посаду в генштабі Росії; скажи тільки – мій дід воював з фашистами, і я переходжу на цей бік, бо буду також бити фашистів, бандерівців.

І його там тягнуть: і історики, які розказують, що українського народу немає, і ФСБшники, і генерали. Він сидів в одиночній камері, і в нього вже був злам свідомості. Йому сниться вночі, що він зраджує. Аж поки йому не наснився дід. А в діда було дуже специфічне почуття гумору. І він каже: «Юра, ти не переймайся. Тут в Донецьку тільки два фашисти: ти і я. Так що стій на своєму». І він зрозумів, що чинить правильно, що дід реально на його боці. Для нього це було важливо.

Його відпустили. Коли він входив, йому всі віддали честь. Мама спитала, а що ти зробив? А він каже: «Це не мені. Це діду». Але реально всі знали, що він витримав нереальний психологічний тиск. Така новела захоплює й Другу світову, й 70-ті роки, і нашу війну, і вона має продовження. На одну з презентацій прийшла мама з меншим. Сказала, що Юру знову мобілізували, а батько пішов добровольцем. От вам і сімейна справа Семенових.

Герої новел живуть, і дуже важливо фіксувати ці події зараз. Дай Бог їм здоров'я, що вони цю війну пройшли, але пройде рік, два, десять.

Я дуже боявся схибити. Береш таку книжку і думаєш: навіщо ти це писав так? Дуже боявся, що так станеться. Я не воював в АТО, не ризикував життям, мені дуже важливо

Євген Положій і його 16 новел про любов, а не війну

Написав Єгорова Анна

Четвер, 29 вересня 2016, 00:00

було знайти цю правильну, щирю інтонацію, щоб читач повірив у те, що відбувалося. Тобто не потрібен пафос, не потрібно зайвого драматизму. Як просто про це сказати?

Вирішив перечитати твір «В окопах Сталінграду» Некрасова – одну з найкращих книг про війну, написану в 46-му. І в ній якраз розгортаються події від Харкова до Сталінграду: тобто згадуються ті ж топоніми – Луганщина, Донеччина, Сумщина. Я подумав: який дивний збіг! Прочитавши, зрозумів, як маю говорити з читачем, з якою інтонацією. Тому мені здається, що дуже важливо знайти правильну інтонацію. Це найголовніше.

Про фронт: на Сході і вдома

Від нас залежить успішність країни. І чим успішніша буде наша країна, якщо ми будемо прозорою, заможною державою, тим менше шансів буде нас перемогти.

Зрозуміло, ми захищаємо свої родини, свої будинки. Ніхто не хоче, щоб цей жах прийшов сюди. А люди з безладу повертаються в безлад і кажуть: «Ви що, не можете тут порядок навести?!» Виходить, не можемо. Країна має стати сучасною, адекватною, справедливою, солідарною – ви розумієте, про що я. Мені здається, що ми війну всередині країни програємо більше, ніж у боротьбі з Росією. І тут наша поразка більш очевидна.

Напала б Росія, якби не було Майдану? У мене є своя теорія, заснована на джерелах, перш за все російських. Там дуже чітко було вказано, які території вони хотіли б мати в 2016-му році під своїм протекторатом або приєднані до Росії. У тому числі це була Україна по Дніпру, а ще краще – по Збручу. Я глибоко переконаний, що Росія готувалася до цієї війни. Практика показує, що так воно і було. Вона планувалася на 2015-й рік, на весну, на другий тур виборів Президента. Якщо ви пам'ятаєте в 2004 році, коли були Ющенко та Янукович, обласні ради почали голосувати. Сталося значне зіткнення, коли органи влади голосували за одного, а люди – за іншого кандидата. Думаю, що абсолютно чітко було спровоковано громадянський конфлікт, який проходив якраз тією лінією, де люди були за, скажімо так, проєвропейського кандидата, а інші – проросійського. Тоді б ми мали війну не на частинці Донбасу й окупований Крим, а на двох третинах України. Області, де воля влади і воля народу співпадали, обмежилися б Заходом.

Євген Положій і його 16 новел про любов, а не війну

Написав Єгорова Анна

Четвер, 29 вересня 2016, 00:00

Фінал Майдану був не використаний Росією: він був нею спланований. Це ж були «злі бандерівці», від яких вони захищали Крим. Ми ж забуваємо, що загинули не лише майданівці, а й «беркути», представники міліції. Їх вбивали з вогнепальної зброї. А хто їх убивав? Майданівці? Чи третя сторона? Ніхто це досі не знає насправді. На фоні цього люди піддалися пропаганді. А деякі й досі в неї вірять, і не тільки там, а й тут. Вони раптом повірили в якийсь рай, едем, який наступить, якщо вигнати Україну. Була очевидна майстерна маніпуляція. Сталося як сталося. Загинуло багато людей, навіть дітей...